

Як дізнатися, які ліки можна отримати безоплатно в лікарнях, і де знайти аптеки-учасниці програми «Доступні ліки»

У цьому розділі ми поговоримо про відкриті дані у сфері охорони здоров'я. Вони допоможуть дізнатися, які гарантовані державою ліки ви можете отримати безкоштовно чи з незначною доплатою, перевірити їх наявність у лікарнях і знайти аптеки, що відпускають препарати за програмою «Доступні ліки».

Єдиний державний
веб-портал
відкритих даних

Міністерство
цифрової трансформації
України

EURASIA
FOUNDATION

1 / Відкриті дані	03
2 / Що можна знайти за допомогою цих даних	05
3 / Як дізнатися, які ліки можна отримати безоплатно, і перевірити їх наявність у лікарнях	07
4 / Як перевірити, чи підпадають ліки під реімбурсацію, і де знайти аптеки, що їх відпускають	11
5 / Сервіси на основі відкритих даних	14

В Україні існує «Національний перелік основних лікарських засобів» (Нацперелік) – список ліків від пріоритетних для нашої країни захворювань, щодо яких держава встановила соціальні гарантії. Від вересня 2017 року препарати із цього списку мають бути закуплені медичними установами, що фінансуються за бюджетні кошти; і кожен пацієнт, який перебуває на стаціонарному лікуванні, має право отримувати їх безкоштовно. «Національний перелік основних лікарських засобів» можна знайти на [Єдиному державному вебпорталі відкритих даних](#). Відповідальним за його публікацію є Міністерство охорони здоров'я. Також цей розпорядник оприлюднює Державний реєстр лікарських засобів. За допомогою нього можна дізнатися про всі медичні препарати, зареєстровані в Україні, та підібрати аналоги ліків із таким самим складом.

- [Національний перелік основних лікарських засобів](#)
- [Державний реєстр лікарських засобів України](#)

Зверніть увагу! Міністерство охорони здоров'я від жовтня 2021 року не оновлювало наборів даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, тому актуальний «Національний перелік основних лікарських засобів» можна знайти лише в чинній редакції [Постанови Кабміну №333](#). А відомості про зареєстровані в Україні медичні препарати слід шукати у [Державному реєстрі лікарських засобів](#). Зокрема, інформація із сайту доступна для завантаження у форматі відкритих даних.

[Постанова Кабміну №835](#) зобов'язує виконавчі органи місцевих рад публікувати на порталі відкритих даних відомості про лікарські засоби, куплені за бюджетні кошти, їх розподіл між медичними закладами й інформацію про залишки. На жаль, переважна більшість розпорядників не дотримуються цієї вимоги. Тому, щоб перевірити, чи є в лікарні препарати, що мають бути надані безоплатно, краще скористатися [модулем аналітики](#) від ДП «Медичні закупівлі» чи громадським сервісом [«Є ЛІКИ»](#). Дані останнього доступні для використання через API.

- [Інструкція з використання API сервісу «Є ЛІКИ»](#)

Зверніть увагу! Зараз API сайту не є відкритим і вимагає попередньої ідентифікації за допомогою ключа. Щоб його отримати, необхідно звернутися до команди проекту «Є ЛІКИ».

Від квітня 2017 року в Україні діє урядова програма «Доступні ліки». За нею хворі на серцево-судинні недуги, бронхіальну астму та діабет II типу можуть отримати ліки в аптеках безкоштовно чи з незначною доплатою, а держава потім компенсує закладам їх вартість. Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню, та список аптек, які відпускають ліки за цією програмою, оприлюднюється на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних. Відповідальність за публікацію першого набору покладена на Міністерство охорони здоров'я (МОЗ), другого – Національну службу здоров'я України (НСЗУ).

- [Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню](#)
- [Інформація про аптеки, які відпускають електронні рецепти за програмою реімбурсації «Доступні ліки»](#)

Зверніть увагу! Після початку повномасштабного вторгнення рф Національна служба здоров'я призупинила оновлення наборів даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних. Міністерство охорони здоров'я не робить цього ще від жовтня 2021 року. Тому актуальний список ліків, вартість яких підлягає відшкодуванню, можна знайти лише в чинній редакції відповідного [Наказу МОЗ №366](#), а інформація про аптеки, які беруть участь у програмі реімбурсації, поки що недоступна.

2 / Що можна знайти за допомогою цих даних

05

Дізнатися, які ліки можна отримати безоплатно під час госпіталізації, і перевірити їх наявність у медзакладі.

Якщо ви перебуваєте на стаціонарному лікуванні, то медичний заклад повинен безкоштовно надавати вам препарати, внесені до «Національного переліку основних лікарських засобів». Але можуть траплятись випадки, коли лікарі або приховують від пацієнтів це право, або інформують, що потрібних ліків немає в наявності, тож їм доводиться купувати їх самостійно. За допомогою відкритих даних ви можете захистити свої права, перевіривши, які саме препарати гарантовані державою і чи є вони в медичному закладі.

Перевірити, чи має препарат аналоги із такими самим складом.

Часом недобросовісні лікарі спеціально виписують аналоги гарантованих державою ліків, назв яких немає у «Національному переліку», і у такий спосіб порушують права пацієнтів. Більш того, аналоги часто коштують значно дорожче. За допомогою Державного реєстру лікарських засобів ви можете перевірити, чи є інші препарати з таким самим складом. Може виявитися, що якийсь із них вам мають надати безоплатно.

Дізнатися, які препарати можна отримати за програмою «Доступні ліки», і знайти аптеку, де їх відпускають.

06

Якщо ви чи ваші рідні хворієте на серцево-судинні недуги, бронхіальну астму, діабет, епілепсію чи розлади психіки, то можете отримати необхідні препарати безкоштовно за програмою реімбурсації. Відкриті дані допоможуть дізнатися, які саме ліки підпадають під цю програму, які з них повністю безоплатні, за що та скільки доведеться доплатити. А також – знайти найближчі аптеки, де можна отримати «доступні ліки» за рецептом.

3 / Як дізнатися, які ліки можна отримати безоплатно, і перевірити їх наявність у лікарнях

07

Перевірте, чи належить призначений вам препарат до «Національного переліку основних лікарських засобів»

Це можна зробити одним із двох способів:

- завантажте «[Національний перелік основних лікарських засобів](#)» з Єдиного державного вебпорталу відкритих даних. Відкрийте набір даних на комп'ютері за допомогою програми Excel, натисніть комбінацію клавіш Ctrl+F (для Windows) або Cmd+F (для macOS) і здійсніть пошук ліків за їхньою назвою.
- відкрийте у чинній редакції [Постанову Кабміну №333](#), якою було затверджено «Нацперелік». Якщо переглядаєте документ на комп'ютері – натисніть комбінацію клавіш Ctrl+F (для Windows) або Cmd+F (для macOS), якщо на смартфоні – відкрийте меню браузера та скористайтесь функцією «Знайти на сторінці». Виконайте пошук препаратів за їхніми назвами.

Зверніть увагу! Міністерство охорони здоров'я від жовтня 2021 року не оновлює наборів даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, тому актуальну інформацію натеper можна знайти лише у [Постанові Кабміну №333](#).

Якщо препарату немає у Нацпереліку – перевірте, чи має він аналоги із таким самим складом

Інформацію про всі ліки, дозволені для виробництва та застосування в Україні, можна знайти у Державному реєстрі лікарських засобів. Оскільки відомості з нього, [оприлюднені](#) на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, оновлюють раз на рік, для цього краще скористатися саме [Державним реєстром лікарських засобів України](#).

Перейдіть за вказаним посиланням, оберіть варіант «За назвою», введіть найменування препарату та натисніть кнопку «Пошук». Після того, як система видасть вам результат, скопіюйте дані з колонки «Склад діючих речовин», вставте їх у відповідне пошукове поле, поставте навпроти нього галочку і виконайте запит. Таким чином ви отримаєте список усіх ліків із аналогічним складом. Перевірте, чи належать якісь із них до Нацпереліку. Якщо так – зверніться до свого лікаря і вимагайте уточнення рецепту.

Перевірте наявність потрібних ліків у медичному закладі

Для цього вам знадобиться [модуль аналітики](#) від державного підприємства «Медичні закупівлі України». Натисніть кнопку «Меню» у верхньому лівому кутку та у пункті «Інформація про централізовані закупівлі ДП МЗУ за програмами МОЗ» клікніть на «Наявність товару». Далі оберіть зі списку свою область чи конкретний медичний заклад зі структури МОЗ та натисніть кнопку «Наявність товару в лікарнях» праворуч від нього.

Якщо ви шукали дані за областю, після цього вам необхідно буде натиснути кнопку «Фільтр», у пункті «Заклад охорони здоров'я» залишити галочку лише навпроти потрібної вам лікарні та клікнути кнопку «Apply». Також у меню фільтрування даних для спрощення пошуку ви можете відразу ж обрати напрям лікування чи конкретний препарат.

Після всіх цих дій нижче має з'явитися інформація про залишок ліків у медзакладі, їх кількість, строк придатності та дату подання звіту.

Якщо інформація щодо вашої лікарні відсутня або даних давно не оновлювали – пошукайте актуальні відомості в інших джерелах

В аналітичному модулі ДП МЗУ здебільшого представлена інформація про медичні заклади, які належать до структури Міністерства охорони здоров'я чи Київської міської та обласних державних адміністрацій, які отримують ліки, куплені за кошти державного бюджету. Але медичні препарати також купують і з місцевих бюджетів – для лікарень, що підпорядковуються органам місцевого самоврядування. На жаль, законодавство не зобов'язує їх публікувати відомості про залишки у форматі відкритих даних. Але якщо ви лікуєтеся у такому медичному закладі, цю інформацію можна спробувати знайти іншими способами. А саме:

→ сервіс [«Є ЛІКИ»](#)

Це сайт, створений благодійним фондом «Пацієнти України», на якому медичні установи самостійно оприлюднюють інформацію про залишки ліків.

Щоб перевірити, чи є в медзакладі потрібний препарат, зайдіть на сайт [«Є ЛІКИ»](#) і в пошуковому полі введіть назву вашої лікарні або ж знайдіть та оберіть її на карті. Після цього перед вами відкриється список препаратів, які є у лікарні у наявності, їх кількість і дата оновлення даних.

Також інформацію можна шукати за назвою препарату. Введіть її у пошуковому полі, здійсніть запит і на наступному кроці оберіть ваш регіон у розділі «Перегляд детальної інформації про наявність препарату в лікарнях області». Далі система видасть вам список усіх медичних закладів, де є потрібні ліки, їх кількість і дату оновлення даних.

→ портал «[Доступні ліки](#)»

Не всі медичні заклади оприлюднюють дані на порталі «Є ЛІКИ». Станом на травень 2020 року до нього було підключено близько 2 000 лікарень по всій Україні¹. Але деякі заклади, попри те, що зареєстровані на сайті, давно не оновлювали інформації.

У такому випадку спробуйте скористатися порталом – «[Доступні ліки](#)». Станом на лютий 2021 року він співпрацював із дев'ятьма обласними державними адміністраціями і за деякими регіонами містив значно більше даних, ніж сайт «Є ЛІКИ». Якщо інформація щодо якоїсь області буде відсутня на цьому порталі, він переспрямує вас на відомості за нею на «Є ЛІКИ».

Зайдіть на «Доступні ліки» та клікніть на карті на потрібний вам регіон. Якщо хочете здійснити пошук за препаратом, угорі сторінки перейдіть у розділ «Лікарські засоби», якщо поглянути на запаси певної лікарні – у розділ «Медичні заклади». Далі у пошуковому полі вам необхідно буде ввести назву потрібних ліків чи медустанови, обрати їх і переглянути інформацію про залишки.

→ якщо вам не вдалося знайти інформацію на жодному з описаних ресурсів, пошукайте її на [Єдиному державному вебпорталі відкритих даних](#) на сторінках органів місцевого самоврядування чи самих лікарень. Також відомості про ліки можуть бути оприлюднені на їхніх офіційних сайтах. Якщо і ці способи не дали результату – отримайте дані за **запитом на доступ до публічної інформації**.

¹ <https://tapas.org.ua/media/antykoryuptsijnyj-ta-sotsialnyj-vplyv-vidkrytykh-danykh-natsionalnoi-sluzhby-zdorov-ia-ukrainy-ta-ministerstva-okhorony-zdorov-ia-ukrainy/>

4 / Як перевірити, чи підпадають ліки під реімбурсацію, і де знайти аптеки, що їх відпускають

11

Зверніться до свого сімейного лікаря і отримайте електронний рецепт

Перш ніж шукати за допомогою відкритих даних, які саме препарати підпадають під відшкодування вартості та де їх можна отримати, вам необхідно звернутися до вашого сімейного лікаря, щоб він виписав електронний рецепт. Без нього ви не зможете взяти участь у програмі «Доступні ліки». Детальніше про те, як це зробити, читайте в [інструкції](#) на сайті Міністерства охорони здоров'я. Важливо, щоб лікар зазначив у рецепті саме міжнародну непатентовану назву діючої речовини, а не комерційне найменування конкретного препарату.

Зверніть увагу! В умовах воєнного стану лікар має право видати вам як електронний, так і паперовий рецепт. Завдяки цьому можна отримати «доступні ліки» в аптеці навіть у випадку перебоїв з електроенергією чи інтернетом. Рецепт може видати будь-який лікар, який надає первинну допомогу, незалежно, чи підписана у вас із ним декларація. Також ви можете звернутися за електронним рецептом до свого сімейного лікаря телефоном, і він надійде вам у СМС-повідомленні.

Дізнайтеся, які марки ліків створені на основі потрібної діючої речовини і беруть участь у програмі «Доступні ліки»

В аптеці за назвою діючої речовини вам мають запропонувати на вибір список ліків, які створені на її основі та підпадають під відшкодування вартості. Проте значно зручніше прийти вже підготовленим, маючи на прикметі варіанти, які найбільше вам підходять.

Для цього знайдіть на порталі відкритих даних [Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню](#). Клікніть на кнопку «Детальніше» навпроти набору й оберіть «Завантажити». Відкрийте датасет на комп'ютері за допомогою програми Excel, натисніть комбінацію клавіш Ctrl+F (для Windows) або Cmd+F (для macOS) і здійсніть пошук за назвою діючої речовини.

У колонці «Торговельна назва лікарського засобу» ви побачите комерційні назви препаратів, створені на її основі, які беруть участь у програмі. У стовпці «Найменування виробника, країни» міститься інформація, хто та де їх виробляє. Також зверніть увагу на колонки «Розмір реімбурсації за упаковку лікарського засобу» та «Сума доплати за упаковку». Із першої ви дізнаєтеся, скільки грошей держава компенсує аптекам, із другої – скільки, можливо, доведеться доплатити за певний препарат вам.

Зверніть увагу! Від жовтня 2021 року Міністерство охорони здоров'я не оновлює наборів даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, тому актуальний «Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню», можна знайти лише у чинній редакції [Наказу МОЗ №366](#).

Знайдіть зручну для вас аптеку, яка бере участь у програмі «Доступні ліки»

Для цього скористайтеся [дашбордом](#) на сайті Національної служби здоров'я. Оберіть розділ «Електронна карта місць відпуску е-рецептів» і на наступному кроці в лівому бічному меню вкажіть вашу область та населений пункт. Знайдіть зручну для вас аптеку на карті. Якщо натиснете на неї, то в таблиці внизу зможете побачити, яка юридична особа за нею стоїть, скільки аптек із цієї мережі беруть участь у програмі, адресу та телефон обраного вами закладу, а також скільки електронних рецептів у ній було погашено.

Якщо натиснути на комірку із назвою юридичної особи, то система покаже список всіх аптек цієї мережі, які підписали договір про реімбурсацію. Якщо натиснути на саму назву, то в сусідній вкладці відкриється її офіційний сайт.

Далі вам залишиться лише прийти у зручну для вас аптеку й отримати ліки за рецептом. Якщо обраного вами препарату не буде в наявності, можете обрати його аналог, почекати, коли він з'явиться, або ж звернутися до іншої аптеки.

Зверніть увагу! Після початку повномасштабного вторгнення РФ у межах національної безпеки Національна служба здоров'я не оновлює наборів даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних та зупинила роботу дашборду. Тому актуальний список аптек, які беруть участь у програмі «Доступні ліки», на теперішній час недоступний. Але існує висока ймовірність, що аптеки, які вже були учасницями програми до розпалу повномасштабної війни, досі продовжують відпускати «доступні ліки». Їх ви можете знайти на [карті](#) від агенції журналістики даних Texty.org.ua (детальніше читайте у наступному пункті).

«[Ліки Контроль](#)»

Це сайт і застосунок для смартфона, створений громадською організацією «Ліки Контроль». Завдяки їм можна легко перевірити, чи належить певний препарат до «Національного переліку основних лікарських засобів» і чи бере участь у програмі «Доступні ліки» – тобто чи можете ви отримати його безкоштовно під час стаціонарного лікування або в аптеках за електронним рецептом. Для цього у пошуковому полі вам необхідно ввести назву ліків і натиснути на кнопку «Шукати». Якщо у результатах пошуку навпроти картки буде логотип «Нацперелік ліків» чи «Доступні ліки», отже, вони є у цих списках.

Як було зазначено вище, часом деякі недобросовісні лікарі спеціально заплутують пацієнтів, виписуючи їм дорожчі аналоги ліків, назв яких немає у переліках. У такому випадку натисніть на кнопку «Аналоги» у правому верхньому кутку картки і перевірте, чи є інші препарати із таким самим складом. Якщо один із них внесений до списків – зверніться до лікаря за уточненням рецепту. Також ця функція допоможе вам шукати замінники ліків, які ви постійно вживаєте, якщо вони проходять перереєстрацію і тимчасово зникли з аптек.

Чат-бот «Спитай Гриця» у [Telegram](#) та [Viber](#)

Це ще один сервіс від громадської організації «Ліки Контроль», створений для того, щоб допомогти українцям знаходити аптеки та дізнаватися, чи належить препарат до програми «Доступні ліки».

Для цього вам потрібно відкрити бот у будь-якому зручному для вас месенджері та натиснути кнопку «Розпочати». Щоб перевірити, чи бере препарат участь у програмі, натисніть у меню кнопку «Доступні ліки» та надішліть його назву чи діючу речовину.

Якщо ви шукаєте аптеку, яка бере участь у програмі, для того, щоб погасити рецепт, натисніть у меню кнопку «Знайти аптеку». Далі у вас є два варіанти – натиснути кнопку «Найближчі аптеки», обрати напрям лікування, поділитися з ботом своєю геолокацією – і після цього він надішле вам список найближчих аптек, де можна отримати «доступні ліки».

Інший спосіб – натиснути «Розширений пошук аптек», теж обрати напрям лікування та написати назву свого населеного пункту. Проте цей варіант зручний лише для селищ та невеликих містечок. Якщо ви живете у великому місті, то список аптек буде дуже довгим, і в такому разі знайти найближчу буде значно простіше за геолокацією.

Карта аптек, що беруть участь у програмі «Доступні ліки», від агенції журналістики даних Texty.org.ua

Карта аптек – інструмент для пошуку аптек, що працюють за програмою «Доступні ліки», та побудований на основі відкритих даних Національної служби здоров'я. З його допомогою кожен український пацієнт може шукати аптеки, що надають ліки, гарантовані державою. Інструмент складається з пошукової таблиці та інтерактивної мапи з локалізованими на ній аптеками та медичними закладами.

Щоб скористатись інструментом, перейдіть за [посиланням](#) і прогорніть донизу сторінку, де розміщено інструмент. У відповідних полях введіть назву вашої області, населеного пункту або адресу конкретної аптеки, якщо хочете перевірити, чи бере вона участь у програмі.

Зручною особливістю сервісу є те, що синіми колами на карті позначені медичні заклади. Завдяки цьому ви відразу ж на виході з лікарні можете знайти найближчу аптеку, щоб отримати препарати за електронним рецептом. Самі ж аптеки будуть позначені рожевими крапками. Якщо натиснути на якусь із них – відкриється вікно з адресою аптеки, назвою мережі та сумою виплат за програмою «Доступні ліки», яку вона отримала від держави.

Зверніть увагу! Дані на карті є актуальними станом на 24 лютого 2022 року.